

Posudek na diplomovou práci Bc. Pavla Záloma Řekové poválečného Berounska. Životní příběhy obyvatel řecké národnosti Berouna a jeho okolí po druhé světové válce. (FHS UK, 2014, 96 s. rukopisu vč. příloh)

Magisterská práce Pavla Záloma zkoumá problematiku řecké komunity usazené v Československu od konce 40. let minulého století a opírá se především o orálně-historické prameny. Třebaže problematika Řeků v českých zemích patří v české historiografii k oblastem už značně prozkoumaným, Zálom se pokouší o nový příspěvek k současnému stavu poznání problému zejména volbou lokality, když se zaměřuje na město Beroun a přilehlé okolí. Obohacuje tak studované téma o regionální perspektivu. Přínosná je také zvolená metoda, byť ani v tomto ohledu se nejedná o naprosté novum: problematiku v nedávné době orálně-historickou metodou zevrubně zpracoval kolektiv autorů pod vedením K. Králové a K. Tsivose (nakl. Dokořán, 2012). Autor se ostatně k inspiraci touto prací sám hlásí, když na ni poukazuje jako na svůj „referenční bod“.

Vedle osmi orálně-historických rozhovorů Zálom k výzkumu v menším rozsahu využil také archivní prameny.

V úvodu autor vymezuje předmět svého bádání. Chce zkoumat jak události spojené s příchodem Řeků do Československa a okolnosti jejich integrace, tak reakce na místní politické události, společenské poměry v době socialistické i postsocialistické, tak návraty některých členů komunity do Řecka a „druhé“ příchody do Česka. I když se Zálom svého úkolu zhostil úspěšně, je otázkou, zda je takto široce nastavený „záběr“ vhodný pro formát diplomové práce. Snad by bylo přínosnější práci více časově ohraničit i tematicky zúžit. Zálom dále svou práci člení na část metodologickou a empirickou.

V metodologické části diplomant zdůvodňuje výběr narátorů a přibližuje samotný průběh výzkumu. Nastoluje si i některé etické otázky a vůbec se dle mého názoru upřímně snaží dobrat příčin některých svých dílčích neúspěchů, zaváhání či zaškolbrtnutí. Třebaže Zálom původně zamýšlel pořídit rozhovory s příslušníky generace narozené v Řecku ještě před vypuknutím občanské války, v okamžiku, kdy se mu nepodařilo získat pro výzkum pamětníky z takto definované skupiny, modifikoval výzkumný plán a nadále pracoval s mladšími pamětníky. Tento Zálomův krok vnímám jednoznačně pozitivně a v mých očích tak prokázal schopnost flexibilně reagovat na nastalou výzkumnou situaci. (Práci by ovšem prospělo, kdyby uváděla ročník narození narátorů. Kategorie „stará generace“ – „střední“ generace – „mladší“ a „nejmladší“, byť je Zálom v úvodu definuje, jsou vymezeny dost vágně. Čtenář by měl při čtení úryvků z rozhovorů lepší představu, jak narátora na časové ose vzpomínaných událostí věkově zařadit. Rovněž by tím Zálom usnadnil čtenáři vhled do některých svých interpretací.)

V další kapitole metodologické části pak diplomant poskytuje přehled o současném stavu výzkumu. Zde mě dostatečně přesvědčuje o tom, že se poctivě „prokousal“ existující bohatou sekundární literaturou včetně časopiseckých studií a seznámil se i se zásadním titulem z pera R. Clogga. Dále stručně charakterizuje archivní prameny, se kterými pracoval.

Druhou – empirickou - část diplomové práce, kde prezentuje samotné výsledky svého výzkumu, pak autor podobně jako Tsivos a Králová dělí na tematické okruhy věnované jednotlivým aspektům života Řeků na Berounsku: příchod (2.4), začleňování do české společnosti a následné soužití (v „řecké“ ulici, kde se většina příšedších usadila v „železárenských“ bytech) a sžívání s českou populací, smíšená manželství, vztah k politickému systému a politická orientace příchozích (kap. 2. 8. a 2. 9.), vztah k původní vlasti, problém reemigrace, problém identity, udržování řeckých tradic, jazyka, „řectví“ vůbec. Podobně jako zmínění autoři rovněž Zálom věnuje část svého textu otázce specifické podskupiny uprchlíků tvořené Slavomakedonci, resp. vztahům „majoritních“ Řeků k nim (kap. 2.7.)

Autor se poněkud překvapivě rozhodl do empirické části zahrnout i kompilační pasáže (2.1), kterými své výzkumné téma (zdařile) zasazuje do širších historických souvislostí.

Jinak v této části textu autor demonstruje schopnost kombinovat prameny archivní a orálně-historické povahy. Poctivě se zamýšlí nad způsobem, jakým jsou vzpomínky formovány, jak mu jsou konkrétním narátorem či narátorkou podávány a formuluje „plastické“ dílčí závěry. V tom také dle mého názoru leží hlavní přínos celé práce.

Třebaže část tematických okruhů pokrývá události prožité nikoli samotnými narátory, nýbrž jejich rodiči či dokonce prarodiči (vzniká situace, kdy narátoři vzpomínají na vzpomínky svých blízkých, a nejedná se tedy „stricto sensu“ o autentický orálně-historický pramen), Zálom se snaží tuto okolnost interpretačně podchytit a kontextualizovat. Sdělením prvoplánově „nepodléhá“, ani se skrz ně nesnaží revidovat samotnou fakticitu událostí (podkapitola 2.10. o krvavých berounských událostech, kauza Kufakis).

Diplomant je dle mého soudu interpretačně zdatný, výpovědi logicky a smysluplně kategorizuje. Tam, kde o kategoriích nedostatkem společných jmenovatelů nelze hovořit, tuto možnost nepodsouvá.

Moje zásadní výtku vůči diplomantovi se týká chabého způsobu citování pramenů. U informací čerpaných ze sekundární literatury často neuvádí stránku (poznámky č. 43, 56,59,61, 67,96, 113, 118 atd., atd.... - je jich skutečně hodně!!!).

Naprostou drobnost pak představuje několik překlepů v řeckých místních názvech či termínech. Např. termín označující prosincové události z roku 1944 je správně (Ta) Dekemvriana (příčemž se jedná o množné číslo).

Zálom prokázal schopnost vymezit předmět studia a zvolit vhodnou majoritní metodu k jeho zkoumání (orálně historické rozhovory). Domnívám se, že dosáhl hlavního cíle svého bádání, kterým bylo přiblížit vybrané aspekty související s řeckou přítomností v berounské lokalitě (třebaže „vybrané“ aspekty nakonec působí spíš jako aspekty „sebrané“ – práci by dle mého soudu prospělo zúžení tématu ve prospěch hlubší analýzy). Zálomova práce nepochybně představuje hodnotný příspěvek do stávající debaty o řeckých imigrantech v Československu a jejich potomcích a o řecké diaspoře ve světě vůbec a splňuje nároky kladené na vysokoškolskou kvalifikační práci. Doporučuji ji k obhajobě a navrhuji klasifikaci velmi dobře (2+).

Praha, 10. června 2014

Hana V. Bortlová